

Besprekingsverslag

Gespreksdatum	28 oktober 2020	Verzenddatum	9 november 2020
Ons kenmerk	20201028	Notulist	Mark van den Broek
	Volgende vergadering	9 december 2020	
Aanwezig	Jan Kerkhof – Voorzitter JKE Mark van den Broek – Ambtelijk secretaris - Meierijstad MVB Will Peters WPE Cor van Laarhoven CVL Harrie Boot HBO Marius Strijbosch MSB Rolf Vonk RVO Mari Thijssen MTH Theo van Gerven – vergunningverlener – Meierijstad TVG Sjef van Griensven – Externe deskundige t.b.v. agendapunt 9.1 SVG Belanghebbenden agendapunt 9.1		
Afwezig	-		
Kopie aan	Aan- en afwezigen Coby van der Pas – Wethouder Erfgoed & Monumenten Marieke Vossen – Thema directeur Ruimte & Economie – Meierijstad Anja Saris-Bronts – Leidinggevende Gebiedsontwikkeling & Planologie - Meierijstad Gerard van Asperen / Sjef van Griensven / Frans van de Veerdonk - Externe deskundigen		
Onderwerp	22 ^e vergadering Monumentencommissie Meierijstad		

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet aanwezigen welkom.

2. Vaststellen agenda

- 2.1 In verband met de aanwezigheid van belanghebbenden wordt agendapunt 9.1 met voorrang Behandeld.
- 2.2 Er is een afmelding ontvangen van portefeuillehouder, hierdoor zal het periodiek overleg worden doorgeschoven naar de vergadering van 9 december 2020.

3. Ingekomen stukken / mededelingen

- 3.1 De Goede Herderkerk te Sint-Oedenrode – Stukken Pieter Dijkema Stichting / Jan van Eijkstichting (In verband met het tijdstip van aanleveren zijn deze niet opgenomen in de agenda van de afgelopen vergadering)
- 3.2 Ledenbrief VNG – Handreiking adviescommissie
- 3.3 Op verzoek van de secretaris is er door de commissieleden vooraf gereageerd op agendapunt 8.
- 3.4 Ten behoeve van agendapunt 9.1 is er een presentatie van de Pieter Dijkema Stichting ingekomen.

4. Verslag vergadering 9 september 2020

- 4.1 Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Actiepunten

- 5.1 Geen bijzonderheden

6. Actiepunten portefeuillehouder

- 6.1 Geen bijzonderheden

7. Terugkoppeling stand van zaken/ reactie op:

- 7.1 Voortgang Erfgoedvisie

- 7.2 Terugkoppeling Archeologie verwachtingskaarten

- 7.3 Terugkoppeling Cultuur Historische waarden kaarten

MTH verzoekt om de concept kaarten ook te verstrekken aan het Platform Natuur en Landschap. **MTH** spreekt de vrees uit dat er zaken tussen de wal en het schip vallen daar de Natuur en Landschapswaarden door andere partijen worden opgesteld.

- 7.4 Opstellen kerkenvisie

MVB meldt dat er inmiddels een subsidie van € 50.000,- is toegekend voor het opstellen van een kerkenvisie. Gestart zal worden met het in beeld brengen van de huidige situatie en het gesprek aangaan met eigenaren en andere betrokkenen waaronder de monumenten commissie, omdat een kerkenvisie vormvrij is kan deze worden afgestemd op de behoeften van Meierijstad. **RVO** vraagt aandacht voor de kerkinterieurs, hoe hier mee om te gaan nadat een kerk aan de eredienst is onttrokken. **HBO** geeft aan dat de lijn van het bisdom is dat dan alles dient te worden verwijderd

8. Ter informatie advisering gezamenlijke commissie Welstand / Monumenten:

Algemeen:

Voorafgaand aan de vergadering zijn de vragen / opmerkingen van de commissieleden kenbaar gemaakt aan de bouwdeskundigen. Omdat de bouwdeskundige door deze manier van werken zich kunnen voorbereiden draagt dit bij aan een vlotte afhandeling van dit agendapunt. Afgesproken is om in het vervolg deze werkwijze te blijven hanteren.

- 8.1 Kampweg 1 te Keldonk – Aangehouden

De bouwdeskundigen hebben kennis genomen van de opmerkingen van **MSB** en merken op dat mede om deze reden er nog geen positief is gegeven op dit bouwplan. Het is de keuze van de initiatiefnemer om nu alleen een vergunning voor kap aan te vragen.

- 8.2 Knaapenhoek te Sint-Oedenrode – 03-09-2020 Voldoet niet

- 8.3 Knaapenhoek te Sint-Oedenrode – 04-10-2020 Voldoet mits

- 8.4 Borchmolendijk 15b en 15c – Voldoet niet

- 8.5 Rijsingen 13 te Sint-Oedenrode 03-09-2020 Gespreksnotitie

- 8.6 Rijsingen 13 te Sint-Oedenrode 04-10-2020 Voldoet mits

Omdat dit plan voldoet, behoudens de gevraagde duidelijkheid over de erfinrichting, is er sprake van een voldoet mits. Het gevraagde hergebruik van originele elementen is moeilijk te eisen, dit wordt uiteraard wel gestimuleerd.

- 8.7 Esdonkstraat 2 te Eerde (kerk) - Voldoet mits

Benadrukt wordt dat het nu uitgebrachte advies enkel betrekking heeft op de nieuwbouw en de aansluiting op het kerkgebouw. Het restauratieplan en de beoogde aanpassingen aan de kerk dienen nog verder te worden uitgewerkt en beoordeeld. **MVB** geeft aan dat de gekozen werkwijze is gekozen om het opstarten van de, tenminste 26 weken durende ruimtelijke procedure te kunnen opstarten.

- 8.8 Lindendijk 5 te Sint-Oedenrode – Gespreksnotitie

MTH vraagt nadrukkelijk om aandacht voor het groene gebied tussen het rijksmonument en de Dommel en benadrukt het algemene belang om de eigendomsgrenzen te eerbiedigen.

- 8.9 Gasthuisstraat 15 te Veghel - Aangehouden / Voldoet

Toegelicht wordt dat de gevelreiniging met name betrekking heeft op het verwijderen van de mosvorming op de voegen en niet op het 'opfrissen' van de gevelstenen.

- 8.10 Markt 9 en 9b te Sint-Oedenrode – Gespreksnotitie / Voldoet

Ook hier wordt aandacht gevraagd voor behoud / hergebruik van oorspronkelijke elementen.

- 8.11 Morschehoef 16 te Erp – Voldoet

- 8.12 Deken van Miertstraat 2 te Veghel (KPN) – Aangehouden

- 8.13 Deken van Miertstraat 2 te Veghel (Vodafone) – Aangehouden
Voor 8.12 & 8.13 zijn er een aantal kritische kanttekeningen en wordt gevraagd de Kabelgoten, techniek kasten en antennes zoveel mogelijk aan de binnenzijde te plaatsen.
- 8.14 Hoogstraat 70 te Sint-Oedenrode – Voldoet
- 8.15 Lelielaan 1 te Veghel – Voldoet mits
- 8.16 Gasthuisstraat 11 te Veghel – Gespreksnotitie
Ook hier wordt aandacht gevraagd voor behoud / hergebruik van oorspronkelijke elementen.
- 8.17 Hoofdstraat 190 te Schijndel – Aangehouden
- 8.18 Schootsestraat 59 te Schijndel – Voldoet niet
Aandacht wordt gevraagd voor het terugbrengen van de oorspronkelijke roedeverdeling.
- 8.19 Mr. Van Coothstraat 1 te Veghel – Voldoet niet
De geplaatste kanttekeningen sluiten aan bij hetgeen is besproken tussen de bouwdeskundigen en de initiatiefnemers. Aandacht wordt gevraagd voor het kruis op het kerkhof achter deze kapel, voorgesteld wordt om dit weer op de oorspronkelijke plek op het klokkentorentje te plaatsen.

9. Verzoek om advies c.q. stand van zaken van de volgende objecten:

- 9.1 Mgr. Bekkersplein 1 (De Goede Herderkerk) te Sint-Oedenrode
Voorafgaand aan de behandeling van dit agendapunt heeft de commissie op 9 oktober 2020 onder leiding van Floris Alkemade een bezoek gebracht aan De Goede Herderkerk. Hierbij waren namens Pieter Dijkema Stichting de heren E. Dijkema en Van der Heijden aanwezig, namens de initiatiefnemer waren de heren Van Dijk, Sol en De Bever aanwezig.

Voor de behandeling van dit agendapunt hebben een aantal belanghebbenden gevraagd om spreektijd in de commissievergadering:

- De heer Van Griensven – Extern deskundige monumentencommissie v.w.b. Sint-Oedenrode
- De heer Dijkema – Namens de Pieter Dijkema Stichting
- De heer Van Dijk – Namens ontwikkelaar VastLab
- De heer De Bever – Architect namens ontwikkelaar VastLab
- **De heer Van Griensven** – Extern deskundige monumentencommissie v.w.b. Sint-Oedenrode
De heer Van Griensven betoogt het belang van De Goede Herderkerk voor geheel Meierijstad en doet een aantal voorstellen voor de toekomst van De Goede Herderkerk. Op zijn verzoek is het betoog van de heer Van Griensven integraal als bijlage aan de verslaglegging toegevoegd.
- **De heer Dijkema** – Namens de Pieter Dijkema Stichting (PDS)
De heer Dijkema sluit zich aan bij het betoog van de heer Van Griensven. Hij stelt vervolgens dat in de redengevende monumentenbeschrijving van De Goede Herderkerk goed is omschreven waarom er sprake is van een monument. Er is sprake van een unieke compositie met daarin verweven de architectuur van de Bossche- en de Delftse School welke een eigen identiteit in de wijk inneemt. Er is sprake van een spel van ruimte, vorm, losse elementen en een unieke werking van het licht in de gebedsruimte, waarbij daarnaast de uitgangspunten van het 2^e Vaticaanse Concilie in de praktijk worden gebracht.

In de beleving van de PDS brengen de oorspronkelijke plannen van VastLab zoals deze in maart 2020 aan de commissie zijn gepresenteerd onherstelbare schade toe. Het zou dan beter zijn om de kerk uitgebreid te documenteren en vervolgens te slopen.

Vervolgens gaat de heer Dijkema middels een presentatie in op de eerder ontwerpen van zowel De Bever Architecten namens VastLab en de suggesties zoals deze zijn gedaan door Floris Alkemade naar aanleiding van het bezoek van 9 oktober 2020.

Vervolgens doet de PDS het voorstel om in het verlengde van optie B van Floris Alkemade niet tegen de kerk de wooneenheden te realiseren maar in plaats hiervan dit te doen op de buitenranden van het plein zodat op het voorterrein van de kerk een omsloten plein ontstaat. Hierdoor is het mogelijk om de kerkruimte voor gemeenschapsfuncties te (her)gebruiken

(her)gebruiken ende pastorie als woning te behouden of als onderdeel van een sociaal-cultureel centrum in de kerk en gemeenschapsruimten.

De heer Dijkema sluit af dat er monumentenstatus niet voor niets is toegekend en dat dit duidelijk zichtbaar dient te blijven na een herbestemming.

- **De heer Van Dijk** – Namens ontwikkelaar VastLab

De conclusie dat er sprake is van een bijzonder gebouw is de afgelopen maanden wel gebleken. Naar 7 jaren van leegstand schreeuwt De Goede Herderkerk om een andere invulling. VastLab dacht deze mogelijk te maken door binnen de door Meierijstad vastgestelde randvoorwaarden voor herbestemming van Floris Alkemade en Jos Cuijpers betaalbare woningen in de kerk te ontwerpen, iets waaraan ook in Sint-Oedenrode een grote behoefte bestaat.

De positieve grondhouding van de gemeente Meierijstad vormde voor VastLab de aanleiding om in gesprek te gaan met de omwonenden omdat de ontwikkelingen in en rondom de kerk ook voor hen impact hebben. Zo is men ook het gesprek aan gegaan met de monumentencommissie en de Pieter Dijkema Stichting. De heer Van Dijk spreekt nadrukkelijk uit mee te willen denken in oplossingen. Om die reden zijn de randvoorwaarden van VastLab teruggebracht tot een plan dat:

- Exploitable dient te zijn.
- Waarden toevoegd.
- Rekening houdt met de Buurt.

Met als doel om te komen tot een variant die het probleem van de leegstand oplost.

- **De heer De Bever** – Architect namens ontwikkelaar VastLab

De heer De Bever staat kort stil bij de vorige sprekers en spreekt uit dat als wat door hen gezegd is waar is. Er is een groeiende groep welke zich beseft dat er sprake is van een bijzonder gebouw, alles wat hierover door eenieder is gezegd is terecht. 'Groeien' naar een oplossing is een proces, dat hiervoor de tijd wordt genomen is noodzakelijk.

Ook spreekt hij uit dat men moet 'durven iets te doen' met dit monument.

Vervolgens gaat de heer De Bever middels de presentatie 'Zoektocht naar behoud van een monument' in op het proces tot op heden en presenteert met als uitgangspunt de volgende denkrichtingen:

- Optie 1; Woningen in het gebouw
- Optie 2; Woningen gedeeltelijk in het gebouw (optie A, F. Alkemade)
- Optie 2a; Woningen gedeeltelijk in het gebouw en op het plein (variant optie A, F. Alkemade)
- Optie 3; Woningen op het plein
- Optie 4; Woningen op het gebouw

Nadat deze 4 sprekers het woord hebben gevoerd worden de commissieleden uitgenodigd om te reageren.

MTH spreekt uit dat er bij hem sprake is van voortschrijdend inzicht, waarbij hij het bewustzijn dat er sprake is van een bijzondere bijeenkomst ruimte, gelijktijdig ontstaat dan ook de vraag wat zou je kunnen doen met deze ruimte?

De heer Dijkema reageert hierop met de suggestie om een aantal functies van Mariendael te verplaatsen naar De Goede Herderkerk. Waarop de heer Van Dijk aangeeft dat ook in dat geval er concessies dienen te worden gedaan aan het gebouw en het interieur. De heer Dijkema reageert hierop dat bij het behouden van een bijeenkomstfunctie de impact veel kleiner zal zijn. De heer Van Dijk spreekt uit dat er ook dan sprake zal zijn van een lastige opgave en impact, maar dat VastLab bereid is om de mogelijkheden voor deze functie tegen het licht aan te houden.

HBO spreekt uit dat bij alles wat je doet er sprake is van een aantasting van het monument. Bij een grote ruimte is er voor de eigenaar ook de noodzaak om deze te exploiteren. Vaak hangt met een culturele bestemming een (gedeeltelijke) horecabestemming samen. Hier is het bisdom in zijn algemeenheid niet van gecharmeerd.

CVL spreekt uit in De Goede Herderkerk te zijn getrouwd en met enige regelmaat te hebben meegemaakt dat de kerk vol zat. Ook de Proms concerten gaven hem een fijn gevoel, een gevoel wat bij hem ontbreekt bij Mariendael. Aan de andere kant hebben woningen op de kerk niet zijn voorkeur. Hoewel zijn voorkeur uitgaat naar een bijeenkomstfunctie vraagt hij zich wel af in hoeverre deze duurzaam exploitabel zal blijven. In zijn beleving is dit alleen mogelijk in combinatie met enige woningbouw op het plein. Hierbij heeft het zijn voorkeur dat het plein voor het grootste gedeelte intact blijft. Ter compensatie zou ook gedacht kunnen worden aan woningbouw elders zoals de locatie bij Mariendael.

RVO spreekt van een inspirerende opgave en gunt vele monumenten zulke belangen behartigers. Voor nu zijn er voor hem 2 vragen:

- Herbestemming, wat ga je doen met de gebedsruimte?
- Hoe ga je ombouwen met behoud van de interieurwaarden?

MSB heeft in februari 2020 kennisgemaakt met De Goede Herderkerk, sindsdien is bij hem steeds meer het besef van de waarde van De Goede Herderkerk gegroeid. Zijn conclusie is dat een andere bestemming dan wonen de voorkeur heeft. Hij waardeert de open kijk van de ontwikkelaar en architect in deze. Hij spreekt uit dat een belangrijke rol is weggelegd voor gemeente Meierijstad en dat ook Sint-Oedenrode recht heeft op goede sociaal-culturele voorzieningen. Hij pleit dat ook voor behoud van de bijeenkomstfunctie, de gevolgen die dit heeft vallen in het niet bij de consequenties welke samenhangen met woningbouw.

WPE spreekt uit dat er gelukkig het besef van de waarde van deze kerk bestaat en dat wat hem betreft alle opties voor woningbouw buiten de kerk bespreekbaar zijn.

De heer Van Griensven spreekt uit dat het goed is dat er een beter besef is ontstaan over de waarde van dit monument. Hij roept de gemeente Meierijstad op om actief een rol te nemen in het herbestemmingsproces.

HBO geeft aan dat voor de haalbaarheid de mening van de buurt en alle inwoners belangrijk zijn. Wat is hun mening? Omwonenden zijn meegenomen in een plan van woningbouw in de kerk en hebben dit naar het lijkt geaccepteerd. Alle andere in de vergadering besproken opties hebben voor hen grotere gevolgen zoals parkeerdruk, wijziging van uitzicht, de buurt spreekt niet over behoud van het monument of monumentale waarden.

Tot slot

Essentieel voor behoud van zoveel mogelijk monumentale waarden zijn de mogelijkheden om de gebedsruimte te kunnen herbestemmen tot een exploitabele bijeenkomstruimte. Alvorens over te gaan tot een advisering wenst de commissie hierover meer duidelijkheid omtrent de haalbaarheid hiervan

10. Verzoek om advies inzake subsidieaanvragen van de volgende objecten:

10.1 N.v.t.

11. Rondvraag

- 11.1 **RVO** geeft aan recent deel te hebben genomen aan een werkatelier van Mozaïek Dommelvallei geënt op de werkwijze welke de Omgevingswet voorstaat. Hij geeft aan dat het voor de commissie goed zou zijn om kennis te maken met deze werkwijze. Mozaïek Dommelvallei wil dit faciliteren. **JKE** verzoekt **RVO** en **MVB** om te bezien of een sessie met de commissie mogelijk is.
- 11.2 **RVO** spreekt zijn zorgen uit over Zuidkade 18 te Veghel, hier ontbreekt al geruime tijd een rollaag boven een raamkozijn. Het vraagt of hier naar gekeken kan worden.

- 11.3 **MSB** heeft kennis genomen van de Ledenbrief VNG – Handreiking adviescommissie over het verdwijnen van de Monumentencommissie en de Welstandcommissie met de komst van de Omgevingswet waarin alleen nog maar wordt gesproken de Adviescommissie. Hij vraagt zich af hoe de inbreng van de lokale kennis wordt geborgd? Blijft de gemeente op een zelfde wijze gebruik maken van de externe adviescommissies? **MVB** geeft aan dat is gestart met de evaluatie van het huidige Welstandsbeleid en dat naar aanleiding hiervan wellicht de vervolgstappen zullen worden bepaald.
- 11.4 **MSB** meldt dat de uitbouw van het project grafcultuur in Erp vertraging heeft opgelopen door de Coronabeperkingen en dat inmiddels is gestart met het project 'Over en weer'.
- 11.5 **MSB** vraagt om terughoudendheid met het plaatsen van zonnepanelen / zonneweides in het landschap.
- 12. Sluiting**
Om 22.25 uur sluit de voorzitter de vergadering.

ACTIELIJST – Vergadering d.d. 28 oktober 2020

Afgehandeld actiepunt blijft na afhandeling éénmalig doorgestreept staan.

Nummer	Actie	Verantwoordelijk
2-9.	Aandacht voor bescherming niet aangewezen waardevolle en beeldbepalende objecten.	MVB / Allen
4-11.3	Stand van zaken m.b.t. het verplaatsen van de boerderij Morgenstraat 2 te Keldonk i.v.m. aanleg N279.	MVB

ACTIEPUNTEN PORTEFEUILLEHOUDER – Zie verslag d.d. 6 mei 2020 onder 6.1 t/m. 6.4

Nummer	Actie	Verantwoordelijk
4-10.1	Kerkenproblematiek onder de aandacht te brengen van het college.	MVB
4-11.1	Aandacht voor onderhoudstoestand Kasteel 'Henkeshage'	MVB
7. 3.2	Nota "Bouwen aan het verhaal van het Duits Lijntje	MVB
15-8.5	Toezicht & Handhaving bij monumenten	

Bijlage: Betoog de heer Van Griensven inzake agendapunt 9.1

AAN:

De leden van de Monumentencommissie Meierijstad, politici en andere betrokkenen

Notities over de status en toekomst van het "Goede-Herder-complex" aan het Mgr. Bekkersplein te Sint-Oedenrode, Meierijstad

Bij de samenstelling van de Monumentencommissie Meierijstad zijn ook een 3-tal externe deskundigen benoemd. Zij hebben binding met Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode. De rooische deskundige was ik

Indien nodig, wordt bij specifieke "kern"-vragen door de Monumentencommissie hun deskundigheid ingeroepen.

Vanwege mijn activiteiten als ontwerpend architect heb ik me altijd enigszins terughoudend opgesteld, in Rooise kwesties.

Bij het complexe vraagstuk van "de Goede Herder met zijn omgeving" voel ik mij echter - als architect en als Rooienaar - verplicht me in de meningsvorming hierover te mengen.

In eerdere instantie zijn door mij (in 1994 ter gelegenheid van de "Dag van de Architectuur") en vele anderen de kwaliteiten van dit gebouw en het totale ensemble benoemd en het lijkt me dan ook overbodig op deze plaats daar nog eens op te wijzen. Wel heb ik een opmerking over een aantal meer recente geschriften, waarin bijna achteloos wordt gesteld dat het gebouw en de compositie gebaseerd zouden zijn op de Bossche-School-traditie. Als dit zo wordt beschreven, zegt dat wat over de diepte van het beschouwende kijken van de auteurs van deze stukken. Naar mijn inzien schiet de term Bossche school tekort en onjuist of is op zijn minst een onvolledige karakterisering van dit unieke complex: het ensemble plaatst zich zowel conceptueel als in zijn subtiële uitwerking juist buiten welke "school" dan ook.

Mogelijk interessant is, dat ik in het kader van de voorbereidingen voor die architectuurdag in 1994, een aantal keren met de heer Dijkema heb gesproken over zijn creatie in Sint-Oedenrode en over architectuur in het algemeen. Na ons laatste gesprek heeft hij me de originele ontwerptekeningen in houtskool cadeau gedaan: die zijn werkelijk prachtig en als ik er nog eens naar kijk, ruikt het nog altijd naar de haarlak, die als fixeer voor de tekeningen werd gebruikt.

Ook in ons laatste gesprek zei hij: "Als het gebouw niet meer voor de eredienst gebruikt wordt, zou het, wat mij betreft, afgebroken kunnen worden".

Met Floris Alkemade heb ik over deze uitspraak van Dijkema gesproken. Hij repliceerde, dat de schrijver Franz Kafka zijn vriend Max Brot iets soortgelijks heeft voorgesteld: "Na mijn dood zouden al mijn boeken en geschriften verbrand kunnen worden. Gelukkig is dat niet gebeurd".

Ik heb daar nog eens over nagedacht: parafraserend naar het Goede-Herder ontwerp dacht ik: "Als uit een boek van Kafka een paar hoofdstukken verwijderd zouden zijn, of erger nog een paar slecht geschreven hoofdstukken waren toegevoegd. Hoezeer zou dan zo'n kunstwerk niet zijn verminkt?!

Het huidige dilemma voor het ensemble van het "Goede-Herder"-complex in engere zin wordt hiermee beeldend verwoord.

Afgelopen 9 oktober, zittend op een bank in het amfitheater van de Goede Herder kerk, gedurende de rondleiding van Floris voor de monumentencommissie en andere aanwezigen, stelde ik me voor wat de impact van welke toevoeging dan ook, voor deze unieke ruimte zou inhouden. Ik kwam tot de conclusie dat het een ruimtelijke ramp zou zijn: een hoofdstuk toegevoegd aan een in zich compleet 'boek', waardoor het boek onleesbaar wordt en toegetakeld raakt. Het zal altijd leiden tot iets gedrochtelijks. Niemand accepteert dat er aan een kunstwerk van Goya iets wordt toegevoegd,

Het ensemble is niet alleen een complex in zichzelf, maar ook een uniek beeld van het optimisme van begin jaren zestig na de oorlog en het is in die zin ook daarom monumentaal.

De geest van de tijd en de geest van Mgr. Bekkers, van bouwpastoor Klessens, van bouwdominee De Pater(!) en die van Pieter Dijkema hebben elkaar toen gevonden en dit ensemble tot stand gebracht.

De tijdgeest toen was anti-hiërarchisch van aard, en de ruimte in deze kerk met het invallende licht, de diverse, niet in een lijn liggende aandachtspunten getuigen van een intelligente en subtiele verbeelding van dat tijdsgevoel. In Nederland zijn maar weinig gebouw-complexen te vinden, waarin vorm en inhoud zo zuiver samensmelten. In 2020 is de tijdgeest uit de zestiger jaren verdwenen en is ook de geloofsgemeenschap niet meer vanuit deze anti-hiërarchische benadering geïnspireerd. Daarom temeer is dit unieke ensemble van belang. Er zijn gebouwen in Meierijstad die monumentale bescherming genieten die aanzienlijk minder "waarden" in zich bergen, maar wel makkelijker te begrijpen zijn.

De monumentencommissie Meierijstad moet de (rijks)monumentale waarden en de tijdsbeeld-waarde van dit complex in haar oordeelsvorming betrekken. Het complex "de Goede-Herder" is niet slechts "een versleten gebouw in een wijk in Sint-Oedenrode" maar is van "Meierijstedelijk" belang. Hoewel kwetsbaarder dan de Noordkade in Veghel, is de waarde van "de Goede-Herder" groter (zij het niet in economisch opzicht).

Het probleem waarvoor het parochiebestuur zich gesteld ziet/zag, is onmiskenbaar.

In de afgelopen decennia is de actieve geloofsgemeenschap gedecimeerd en de intrinsieke basis van dit gebouw-concept is, naar de huidige inzichten van de Kerk, te weinig gebaseerd op ondersteuning van de kerkelijke hiërarchie. Dit alles leidt tot een, ook in financieel opzicht, onmogelijke situatie voor het complex. Want het complex is niet te handhaven, als er niets mee gebeurt.

Maar gezien al het voorgaande heeft de hele Gemeente Meierijstad een verantwoordelijkheid en zorgplicht voor dit complex, en zou men het politiek en bestuurlijk als een kernpunt moeten zien.

Wanneer dat gebeurt, zou er denkkracht en ambtelijke kracht beschikbaar kunnen komen om deze complexe, maar met waarden gevulde opgave adequaat op te lossen.

Om niet alleen in beschrijvende zin iets aan te geven voor het “Goede-Herder complex”, doe ik een paar voorstellen:

- Indien - om allerlei redenen - de opgave niet buiten het kerkgebouw opgelost kan worden en de conclusie uiteindelijk zou zijn dat er in het kerkgebouw dingen moeten worden toegevoegd, zou mijn voorstel zijn het gebouw af te breken, omdat de unieke kwaliteiten van de ruimte door iedere toevoeging teniet gedaan worden. Het zijn de slechte hoofdstukken die aan een roman van Franz Kafka worden toegevoegd. De monumentenstatus vervalt dan. (Het hele complex zou dan wél zeer goed gedocumenteerd dienen te worden.)
- Wanneer het vraagstuk echter naar Meierijstede niveau wordt verheven (eigenlijk is dat nu al aan de orde), zou een nieuwe functie voor het gebouw- waarbij de ruimte als geheel ervaarbaar blijft - voor de hand liggen. Te denken valt aan een heroverweging met betrekking tot het gebouw Mariëndael in Sint-Oedenrode. Maar waarom zouden vanuit de Meierijstedelijke gedachten er geen activiteiten die op de Noordkade of in het Spectrum plaats vinden, maar vanwege hun aard juist veel beter in het “Goede-Herder”-complex zouden passen, niet in de “Goede Herder” kunnen plaatsvinden? (investeer desnoods in een tijdelijke touringcarverbinding). Ook valt te denken aan een dependance van de Noordkade en het Spectrum. De gronden die vrijkomen op de plaats van Mariëndael zouden herontwikkeld kunnen worden voor woningbouw, mede om het hele schaakspel te financieren. De mogelijkheden om buiten het kerkgebouw woningen of anderszins bij te bouwen, zouden bestudeerd kunnen/moeten worden, waarbij de zorgvuldig door Dijkema ontworpen buitenruimte dan natuurlijk wel op intelligente en op het complex afgestemde wijze ingevuld zou moeten worden. Deze manier van denken vraagt een inspanning van alle betrokken grondeigenaren en dus ook van de gemeente. De inzet van iedereen kan er zo toe leiden, dat het parochiebestuur, c.q. de huidige projectontwikkelaar wellicht toch hun financiële sommen en exploitatie met positieve cijfers kunnen afronden.
- Als het goede komt van boven komt zou ook een variant kunnen zijn om een volume op het dak toe te voegen. De regels van het bestaande bestemmingsplan zouden dan opgerekt en moeten worden en dat is een groot taboe en zo’n voorstel ook stuiten op onbegrip in de omgeving en in Sint-Oedenrode als geheel. Maar wanneer er een overtuigend plan op deze manier kan ontstaan en de ruimtelijke en architectonische kwaliteiten van het complex hiermee worden aangevuld zou het zeker de moeite van het onderzoeken waard zijn. Mogelijk kan deze studie (in samenwerking met de gemeente) dan leiden tot een inhoudelijke discussie over het waarom van de absolute van regelgeving in bestemmingsplannen in het algemeen. Zou de regelgeving in bestemmingsplan niet veeleer in richting gevend moeten zijn ipv het steeds nauwer vastleggen van mogelijk- en onmogelijkheden? De regelgeving zoals die nu is, is zo strak dat men de “kruimelgevallenregeling” heeft uitgevonden om toch wat manoeuvreerruimte te creëren. Het Goede herder vraagstuk zou dan in plaats van een moeilijk op te lossen vraagstuk veranderen in een inspirerend opgave. Die inspiratie zou als kwaliteit uiteindelijk uit welke oplossing dan ook moeten spreken.

Mogelijk is deze bijdrage behulpzaam bij het nemen van een reeks wijze beslissingen, niet alleen binnen de Monumentencommissie Meierijstad.

Oktober 2020

Ir. Sjef van Griensven Arch. BNA